

at Bornholms Væbning kom til at indtage samme Plads der, som de borgerlige Korps efter Værnepligtslovens § 48 have i Kjøbenhavn og de øvrige faste Pladser i Danmark; de, der indtraadte som Medlemmer af Væbningen, skulde altsaa ikke derved kunne blive fritagne for Tjeneste ved Hærens og Søværnets Linie, hvorimod de skulde nyde godt af den Bestemmelse i § 48, som gaaer ud paa, at de, der ere ansatte i de borgerlige Korps paa de faste Pladser, kunne forbigaaes ved Indkaldelse til Forstærkingen. Det er mig let forklarligt, at den Maade, hvorpaa jeg har opfattet Sagen, saa ganske falder sammen med, hvad den ærede Rigsdagsmand har anført, thi det ligger sikkert i, at dette under tidligere Forhandlinger i Landstinget er blevet fremhævet som en Fremgangsmaade, der mulig, heldigt kunde følges. Jeg meente, at en saadan Ordning blandt Andet vilde medføre den store Fordeel, at der for Bornholms Væbning tilveiebragtes en veldisciplineret og vaabensøvet Stamme, men det syntes ikke, at Krigsministeriet gav denne Plan noget synderligt Bifald, idet det meente, at det var af Bigtighed at holde fast paa den bornholmske Væbning, ganske vist under andre Former og under en anden Ordning, men dog saaledes, at man væsentligst gik bort fra det, jeg havde foreslaaet i min Henvendelse til Krigsministeriet. Tanken hos dette var den, at den bornholmske Væbning hovedsagelig skulde være bestemt til Forsvar for Den, men at den dog skulde indrettes saaledes, at den undtagelsesviis, naar Omstændighederne maatte gjøre det fornødent, var pligtig til at deeltage i et almindeligt Forsvar i det hele Lands Interesse. Denne Hovedtanke blev udviklet i en større Detail, men det vilde sikkert ikke være paa sit Sted her nærmere at gaae ind derpaa; kun saameget vil jeg antyde, at der er Tale om at tilveiebringe visse Artillerikompagnier, visse Dragoneskadroner og visse Infanterikompagnier, saaledes at et bestemt Antal af Udskrivningsmassen paa Bornholm i en af Krigsministeriet opgiven Tid skulde underkastes Øvelse herovre i Forbindelse med den øvrige Hær, hvorved man meente, at der kunde tilveiebringes en hensigtsmæssig Ordning. Af hvad jeg har tilladt mig at anføre, haaber jeg,

at det fremgaaer, at min Opmærksomhed har været stærkt henvendt paa denne Sag, at den Maade, jeg har foreslaaet, kan have Meget for sig, og at derved i det Væsentlige ogsaa den til mig stillede Forespørgsel er bleven besvaret. Den ærede Rigsdagsmand sluttede imidlertid med at spørge om, hvad jeg oprigtig talt maa sige, jeg ikke havde tænkt mig laa indenfor Forespørgselsens Omraade, hvorledes § 8 skulde forstaaes med Hensyn til det af ham fremhævede Punkt angaaende Nødvendigheden af den særlige Lovgivningsmagts Indskriden, forsaavidt Monarkiets Lovgivningsmagt gav saadanne Bestemmelser om Ophævelse af Væbningen, som stod i Forhold til de Forrifter, der indeholdes i Værnepligtslovens § 8. Med Hensyn hertil skal jeg foreløbig bemærke — og dette fremkalbes ved Erindringer fra den ærede Forespørgers Side — at jeg anseer det for aldeles afgjort, at der fra det retlige Standpunkt ikke kan være det Mindste i Veien for at ordne Bornholms Værnepligtsforhold paa den Maade, som Lovgivningsmagten anseer for at være rigtig. Den ærede Forespørger bemærkede, at der er mange Privilegier, som ere blevne trængte tilbage, at der altsaa ikke er nogen Betænkelighed ved at gjøre det Samme i dette Forhold, og jeg gjentager, at Bornholms Privilegier af 1658 i og for sig ikke kunne antages at hjemle, at en Tilstand skulde vedblive, som man maa ansee for at være uheldig. Jeg antager desuden, at en kongelig Erklæring af 1770 over de bornholmske Privilegier end yderligere viser, at Intet kan være til Hinder derfor, og det Hele maa derfor fremtræde som et Hensigtsmæssigheds Spørgsmaal baade for Bornholms og for det øvrige Lands Vedkommende. Naar der bliver truffet en Foranstaltning, hvorved den bornholmske Væbning bliver ophævet, vil dette imidlertid ikke kunne gaae ind under Ordene i § 8 af Værnepligtsloven, hvori netop siges, at de paa Bornholm fødte og sammesteds Hjemmehørende, ikke Betsfarne, opskyldte deres Værnepligt ved at indtræde i Væbningen og gjøre Tjeneste der efter de til enhver Tid af den vedkommende Lovgivningsmagt givne Bestemmelser, men der vil blive Spørgsmaal om, hvorvidt man uden at henvende sig til den særlige Lovgivningsmyndighed